

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO.410.004.02.2022

Pan
Tomasz Madej
p.o. Dyrektora
Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie
Aleje Ujazdowskie 28, 00-478 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/019 – Dopuszczanie podręczników do użytku szkolnego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie ¹ , Aleje Ujazdowskie 28, 00-478 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Tomasz Madej, p.o. dyrektora ORE, od 20 września 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Pani Marzena Habib, wicedyrektor ORE, od 29 czerwca 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań dotyczących przygotowania oraz udostępniania podręczników szkolnych i materiałów edukacyjnych
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2022 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1. Cezary Pomarański, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 21531 2. Jacek Kolasiński, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 21521 (akta kontroli str. 3-4)

¹ Zwany dalej: „Ośrodek” lub „ORE”.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2020-2022 (do 6 lipca)⁴ Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie prawidłowo realizował zadania dotyczące przygotowania oraz udostępniania podręczników szkolnych i materiałów edukacyjnych, w tym zadania zlecone przez Ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Ośrodek Rozwoju Edukacji prowadził działalność innowacyjną w zakresie opracowywania oraz udostępniania podręczników i materiałów edukacyjnych do kształcenia ogólnego, realizując 11 innowacyjnych projektów w latach 2020-2022 (do 6 lipca). Przygotowane materiały były udostępniane w szczególności uczniom, nauczycielom i dyrektorom szkół m.in. w ramach Biblioteki Cyfrowej Ośrodka Rozwoju Edukacji należącej do Federacji Bibliotek Cyfrowych.

Ośrodek prawidłowo realizował zadania w zakresie adaptacji i udostępniania podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych przeznaczonych dla uczniów z niepełnosprawnościami, w tym zadania zlecone przez Ministra. Prowadząc obsługę aplikacji „Podręczniki dla uczniów z niepełnosprawnościami”, zamieszczał w niej wersje elektroniczne zaadaptowanych podręczników szkolnych. W kontrolowanym okresie Ośrodek dokonał odbioru 52 adaptacji podręczników dla uczniów z dysfunkcją wzroku oraz zapewnił wydruk i dystrybucję do szkół 1 935 egzemplarzy zaadaptowanych podręczników w druku powiększonym i w systemie Braille'a. Ponadto, opracował i udostępnił 14 pozycji materiałów edukacyjnych i merytorycznych dla nauczycieli pracujących z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wspierał również kształcenie zawodowe poprzez tworzenie i prowadzenie ogólnopolskiej sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli szkół zawodowych kształcących w zawodach unikatowych.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na braku sporządzenia rzetelnego uzasadnienia przy odstąpieniu od stosowania postanowień wewnętrznego Regulaminu udzielania zamówień publicznych.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Tj. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizacja zadań dotyczących przygotowania oraz udostępniania podręczników szkolnych i materiałów edukacyjnych

Opis stanu faktycznego

Jednym z realizowanych na rzecz przygotowania i udostępniania podręczników szkolnych i materiałów edukacyjnych zadań statutowych Ośrodka było prowadzenie działalności innowacyjnej poprzez opracowywanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych, metodycznych i informacyjnych w zakresie kształcenia ogólnego. W okresie objętym kontrolą opracowano w ORE 11 takich pozycji: „Zmiany, innowacje, eksperymenty – w poszukiwaniu inspiracji” – Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli; Zakres tematyczny i koncepcja nowych e-materiałów multimedialnych wraz z obudową dydaktyczną e-podręcznika do edukacji wczesnoszkolnej; „Zdalne lekcje Online” – wybór zasobów multimedialnych dla klas I-III; „Ramowy program szkolenia dla dyrektorów w zakresie organizacji pracy szkoły/przedszkola w formie zdalnej”; „Ramowy program szkolenia dla nauczycieli szkół i przedszkoli w zakresie prowadzenia edukacji zdalnej”; „Ramowy program szkolenia dla pracowników placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w zakresie wspierania szkół i przedszkoli w prowadzeniu edukacji zdalnej”; „Patriotyzm refleksyjny na co dzień. Scenariusze zajęć lekcyjnych”; „Oto Kamishibai – mały teatrzyk wielkich możliwości...” – artykuł w dwumiesięczniku „Wychowujmy!”; „Kierunek innowacja – innowacje i eksperymenty pedagogiczne w szkołach i placówkach oświatowych” – Ramowy program szkolenia; „Kierunek innowacja – innowacje i eksperymenty pedagogiczne w szkołach i placówkach oświatowych” – przykładowy scenariusz zajęć wraz z materiałami dydaktycznymi do ramowego programu szkolenia; „Edukacja przeciwpożarowa – psychopedagogiczne kompetencje strażaka”. Materiał edukacyjny do szkolenia e-learningowego.

Dwie z ww. pozycji, tj.: „Zdalne lekcje Online” – wybór zasobów multimedialnych dla klas I-III (w roku 2020) oraz „Kierunek innowacja – innowacje i eksperymenty pedagogiczne w szkołach i placówkach oświatowych” – ramowy program szkolenia (w roku 2021), były zlecone do realizacji przez Ministra.

Trzy zrealizowane projekty innowacyjne: „Zdalne lekcje Online” – wybór zasobów multimedialnych dla klas I-III, „Oto Kamishibai – mały teatrzyk wielkich możliwości...”, oraz „Edukacja przeciwpożarowa – psychopedagogiczne kompetencje strażaka” powstały przy współpracy z innymi podmiotami, którymi były odpowiednio: Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy (NASK)⁵, Zespół redakcyjny czasopisma „Wychowujmy!” oraz Szkoła Główna Służby Pożarniczej.

Cztery z wyżej podanych zadań realizowano w ramach projektów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Większość, osiem innowacyjnych projektów, było realizowanych w ramach standardowych, statutowych zadań Ośrodka. Na pozostałe trzy projekty, tj.:

- „Zmiany, innowacje, eksperymenty – w poszukiwaniu inspiracji” – poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli;
- „Kierunek innowacja – innowacje i eksperymenty pedagogiczne w szkołach i placówkach oświatowych” – ramowy program szkolenia;

⁵ Jego misją jest poszukiwanie i wdrażanie rozwiązań, służących rozwojowi sieci teleinformatycznych w Polsce oraz poprawie ich efektywności i bezpieczeństwa.

- "Kierunek innowacja – innowacje i eksperymenty pedagogiczne w szkołach i placówkach oświatowych" – przykładowy scenariusz zajęć wraz z materiałami dydaktycznymi do ramowego programu szkolenia;

wydatkowano środki finansowe w kwotach odpowiednio: 4 800 zł, 1 500 zł i 3 000 zł.

(akta kontroli str. 9-11)

Miejszem publikowania wydawnictw ORE i jednym z narzędzi ich publikowania jest Biblioteka Cyfrowa Ośrodka Rozwoju Edukacji⁶. Dzięki korzystaniu z oprogramowania bibliotecznego „dLibra” (Digital Library Framework) ORE należy do Federacji Bibliotek Cyfrowych (FBC). Udział w sieci bibliotek FBC ułatwia ich użytkownikom wyszukiwanie i docieranie do zasobów ORE, przez fakt, że znajdują się one w zbiorze wspólnym zasobów kultury. W Bibliotece Cyfrowej Ośrodka udostępniono 1 030 woluminów⁷, z których użytkownicy korzystali na przestrzeni ostatnich 15 lat średnio ok. 2,5 mln razy rocznie⁸. Ośrodek nie ponosił wydatków związanych z utrzymaniem i obsługą Biblioteki Cyfrowej, ponieważ standardowe korzystanie z narzędzia „dLibra” jest nieodpłatne, a hosting serwerowy Biblioteki Cyfrowej ORE jest w gestii Informatycznego Centrum Edukacji i Nauki.

(akta kontroli str. 302, 310)

W okresie objętym kontrolą (lata 2020-2022, do 6 lipca) Ośrodek nie opracowywał materiałów edukacyjnych do realizacji programów z zakresu kształcenia specjalnego i integracji, ponieważ, jak wyjaśnił dyrektor ORE, Ministerstwo nie zleciło Ośrodkowi takiego zadania. Natomiast w ramach zadania opisanego § 6 ust. 1 pkt 3⁹ statutu ORE¹⁰ Wydział Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych Ośrodka, opracowywał i udostępniał materiały edukacyjne i merytoryczne dla nauczycieli i specjalistów ze szkół ogólnodostępnych i placówek, mające na celu podniesienie ich kompetencji w pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wykaz opracowanych w latach 2020-2022 ww. materiałów obejmuje 14 nw. pozycji:

- „Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w szkole podstawowej Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i kształcenie na odległość”¹¹,
- „Realizacja usług oferowanych przez wiodące ośrodki koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńcze (WOKRO) w opiniach ich wykonawców. Raport z badań ankietowych”¹²,
- „Szkoła przyjazna uczniom z chorobą przewlekłą”¹³,
- „Uczeń z zaburzeniami psychicznymi w szkole”¹⁴,
- „Kształcenie na odległość w szkołach i placówkach systemu oświaty w sytuacji pandemii. Z doświadczeń w roku szkolnym 2019/2020”¹⁵,

⁶ <http://bc.ore.edu.pl>

⁷ Według stanu na 25 maja 2022 r.

⁸ Korzystanie z Biblioteki Cyfrowej Ośrodka nie wymaga logowania, zatem brak jest statystyk o liczbie czytelników. Znana jest natomiast liczba udostępnień, która od 1 listopada 2006 r. wynosi 37 414 874.

⁹ Tj. „Wspieranie szkół i placówek w zakresie realizacji ich zadań w obszarze wychowania, kształcenia ogólnego, specjalnego, zawodowego i ustawicznego, w tym opracowanie i udostępnianie projektów podstaw programowych, programów nauczania, przykładowych planów nauczania i podręczników, których opracowanie zlecił Minister Edukacji Narodowej, oraz materiałów edukacyjnych, informacyjnych i metodycznych w formie papierowej lub elektronicznej”.

¹⁰ Statut został nadany przez Ministra Edukacji Narodowej zarządzeniem Nr 39 z dnia 29 lipca 2016 r. w sprawie nadania statutu Ośrodkowi Rozwoju Edukacji w Warszawie (Dz. Urz. MEN poz. 37).

¹¹ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=30690>

¹² <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=27543>

¹³ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=35816>

¹⁴ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=29021>

¹⁵ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=32332>

- „*Stucham i doświadczam*. Innowacja pedagogiczna dla uczniów z głęboką wieloraką niepełnosprawnością”¹⁶,
- „Grywalizacja w szkole, jak Szkoła Podstawowa nr 40 w Lublinie walczy ze smokiem”¹⁷,
- „Jesień muzyką malowana. Scenariusz zajęć w przedszkolu”¹⁸,
- „Zbiór ćwiczeń logopedycznych. Dentalizowane pisane”¹⁹,
- „Raport merytoryczny Edukacja włączająca w Polsce - bilans otwarcia 2020”²⁰ oraz „Raport statystyczny Edukacja włączająca w Polsce”²¹,
- „Dostosowanie wymagań edukacyjnych wobec uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się”²²,
- „Przygoda uczenia. Techniki efektywnej nauki w praktyce szkolnej”²³,
- „Trudności dzieci w powrocie do szkoły – radzenie sobie z napięciem, zaburzenia zachowania, psychosomatyczne objawy lękowe”²⁴,
- „Wspieranie rozwoju dzieci wysoko wrażliwych. Praca z dzieckiem wysoko wrażliwym – identyfikacja i organizacja procesu edukacji”²⁵.

(akta kontroli str.12-15, 98)

Od rozpoczęcia wdrażania zmian systemowych w oświacie (tj. od 2016 r.) ORE przestało otrzymywać od Ministra zlecenia dotyczące zbierania informacji ze szkół w zakresie potrzeb związanych z adaptacją podręczników szkolnych i książek pomocniczych dla uczniów niewidomych i słabowidzących. Zadanie to realizuje Ministerstwo Edukacji i Nauki.

W ramach działań związanych z adaptacją podręczników ORE koordynowało zadania zlecane przez Ministra. W latach 2020-2022 zlecenia dotyczyły adaptacji podręczników do potrzeb uczniów niepełnosprawnych niewidomych i słabowidzących, uczęszczających do klas I, II i III szkoły ponadpodstawowej.

Minister swoimi pismami:

- DPPI-WPPIP.262.1.2019.5. ML z dnia 17 marca 2020 r.;
- DPPI-WPPIP.262.1.2019.11.ML z dnia 4 listopada 2020 r.;
- DPPI-WPPIP.262.1.2019.16.ML z dnia 18 marca 2021 r.;
- DPNP-WPPIP.264.2.2021.3.ML z dnia 21 października 2021 r.

zlecił ORE zadania dotyczące w szczególności wyłonienia i koordynacji prac ekspertów dokonujących odbioru, wykonanych dla potrzeb uczniów z dysfunkcją wzroku, adaptacji wskazanych przez siebie, aktualnie dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników oraz odbioru wykonanych adaptacji zgodnie z umowami zawartymi przez Ministra z wykonawcą tych adaptacji, tj. Uniwersytetem Warszawskim:

¹⁶ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=31588>

¹⁷ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=34714>

¹⁸ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=27356>

¹⁹ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=34009>

²⁰ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=33886>

²¹ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=33887>

²² <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=34374>

²³ <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=36692>

²⁴ <https://zpe.gov.pl/pdf/P407TPkak>

²⁵ W opracowaniu (na dzień 23 maja 2022 r.).

- umowa Nr MEN/2020/DPPI/78 z dnia 28 stycznia 2020 r. na wykonanie 22 adaptacji podręczników za kwotę 398 040,00 zł
- umowa Nr MEN/2020/DPPI/774 z dnia 23 października 2020 r. na wykonanie ośmiu adaptacji podręczników za kwotę 117 480,00 zł;
- umowa Nr MEiN/2021/DPNP/37 z dnia 8 lutego 2021 r. na wykonanie 14 adaptacji podręczników za kwotę 252 840,00 zł;
- umowa Nr MEiN/2021/DPNP/596 z dnia 29 września 2021 r. na wykonanie ośmiu adaptacji podręczników za kwotę 144 600,00 zł;

(akta kontroli str.12-15, 484-567)

Ośrodek w ramach realizacji ww. zadań, a w szczególności w celu wyłonienia ekspertów dla zlecenia im odbioru wykonanych adaptacji, ustalał szacunkową wartość zamówienia poprzez wysłanie zapytań do potencjalnych wykonawców usługi eksperckiej, a następnie występował do Ministra o zapewnienie w swoim budżecie środków na realizację tych zleceń.

Po uzyskaniu zapewnienia finansowania ww. zadań Ośrodek publikował na stronie internetowej w BIB zapytanie ofertowe wraz z wykazem tytułów w podziale na części, rodzajem dostosowania (druk powiększony/system Braille'a) z podaną przybliżoną liczbą stron oryginalnego podręcznika, datą przekazania do oceny, formularzem ofertowym i wzorem umowy. O udzielenie zamówienia mogli ubiegać się wykonawcy, którzy posiadali:

- wykształcenie tyflopedagogiczne bądź dotyczące rehabilitacji wzroku,
- doświadczenie edukacyjne w pracy z uczniami z dysfunkcją wzroku,
- znajomość ujednoczonych zasad adaptacji materiałów dydaktycznych dla osób słabowidzących oraz do wersji brajlowskiej²⁶,
- znajomość adaptacji ilustracji, zdjęć i innych elementów graficznych dla potrzeb uczniów słabowidzących,
- znajomość zasad tworzenia i adaptowania grafik dla uczniów niewidomych,
- praktyczną znajomość brajla – przy adaptacjach dla uczniów niewidomych,
- znajomość zasad tworzenia i adaptowania ilustracji i materiałów tyflograficznych dla uczniów niewidomych.

Składający ofertę podpisywali oświadczenie o posiadaniu wymaganych przez zamawiającego kwalifikacji. Zamawiający zastrzegł sobie możliwość zażądania dokumentów potwierdzających spełnienie ww. wymagań, tj. dokumentów potwierdzających wykształcenie wyższe i/lub studia podyplomowe w zakresie związanym z wymogami realizacji usługi eksperckiej oraz dokumentów poświadczających staż pracy w placówkach edukacyjnych. W praktyce weryfikacja kwalifikacji przebiegała przed wyborem najkorzystniejszej oferty i wówczas wykonawca proszony był o przedłożenie dokumentów je potwierdzających. W przypadku umów na odbiór adaptacji w roku 2020 i 2021, zdaniem pani Marzenny Habib – wicedyrektora ORE, nie było takiej potrzeby, gdyż wszystkie wyłonione osoby posiadały wcześniej potwierdzone kwalifikacje, były nauczycielami z wieloletnim stażem w pracy z uczniami z dysfunkcją wzroku, od wielu lat współpracowały z Ośrodkiem, a ponadto uczestniczyły w pracach Zespołu eksperckiego zajmującego się opracowaniem ujednoczonych zasad adaptacji podręczników i materiałów dydaktycznych dla osób słabowidzących i niewidomych²⁷.

²⁶ <https://www.ore.edu.pl/2012/02/ujednoczone-zasady-adaptacji-i-notacji-brajlowskiej/>

²⁷ W wyniku prac Zespołu eksperckiego, w skład którego wchodził przedstawiciel środowisk zajmujących się wsparciem osób niewidomych i słabowidzących (dyrektorzy specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla dzieci niewidomych i/lub słabowidzących), uczelni wyższych wykonujących adaptacje podręczników na

Po dokonaniu porównania ofert, które wpłynęły w odpowiedzi na zapytanie ofertowe sporządzano protokół z wyboru najkorzystniejszej oferty dla danej części. Przy wyborze oferty najkorzystniejszej cena stanowiła 100% kryterium wyboru. Postępowania o udzielenie zamówienia prowadzone były na podstawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Ośrodku Rozwoju Edukacji w Warszawie²⁸, do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych.

W swojej ocenie eksperckiej ekspert potwierdzał, że badana przez niego adaptacja podręcznika jest:

- dostosowana do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych niewidomych/słabowidzących uczęszczających do danej klasy i typu szkoły, dla której przeznaczony jest podręcznik;
- spełnia warunki określone dla podręczników w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²⁹ i wynikające z ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe³⁰ oraz określone w przepisach wykonawczych, w szczególności w: rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2018 r. poz. 467, ze zm.), rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. z 2019 r. poz. 2013) - według stanu prawnego na dzień wskazany jako termin dostarczenia adaptacji do ORE;
- wykonana w wersji w systemie Braille'a w postaci elektronicznej, zapisanej na nośniku danych cyfrowych, jako dokument typu „brail ready format” (rozszerzenie „.brf”), tj. w formacie umożliwiającym wydruk na dowolnej drukarce brajlowskiej oraz odczyt przy pomocy urządzeń brajlowskich;
- wykonana w wersji umożliwiającej odczyt za pomocą programów odczytu ekranu i zapisana na nośniku danych cyfrowych jako dokument programu MS Word;
- w wersji w systemie Braille'a jest wykonana wg „Zasad adaptacji materiałów dydaktycznych do wersji brajlowskiej”, Paweł Wdówik, Uniwersytet Warszawski Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, Warszawa 2011 oraz materiałów

zlecenie MEN (Uniwersytet Warszawski i Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) oraz Uniwersytetu Łódzkiego, Polskiego Związku Niewidomych i Ośrodka Rozwoju Edukacji, wypracowane zostały w 2011 r., rekomendowane przez Ministra Edukacji Narodowej, ujednolicone zasady adaptacji podręczników oraz uaktualniona notacja brajlowska. W efekcie pracy Zespołu powstały:

- Brajlowska notacja matematyczna fizyczna chemiczna, wyd. II, Kraków, Łaski, Łódź 2011;
- Instrukcja tworzenia i adaptowania ilustracji i materiałów tyflograficznych dla uczniów niewidomych, opracowana przez zespół tyflopedagogów ze Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych w Polsce: Bydgoszcz, Kraków, Łaski, Owińska 2011;
- Zasady adaptacji materiałów dydaktycznych do potrzeb osób słabowidzących pod redakcją Donaty Kończyk, Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011;
- Zasady adaptacji materiałów dydaktycznych do wersji brajlowskiej pod redakcją Pawła Wdówika, Uniwersytet Warszawski, Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych, Warszawa 2011;
- Zasady tworzenia i adaptowania grafiki dla uczniów niewidomych, opracowane przez nauczycieli Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych dla Niewidomych i Słabo Widzących w Polsce. Bydgoszcz, Łaski, Łódź 2011.

Oprócz dokumentów zawierających zasady adaptacji i notacji brajlowskiej rekomendowanych przez Ministra Edukacji Narodowej opublikowane zostały:

- Standardy tworzenia oraz adaptowania map i atlasów dla niewidomych uczniów;
- Standardy map – skróty nazw.

²⁸ Wprowadzony zarządzeniem Nr 12/2018 z dnia 13 lipca 2018 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Ośrodku Rozwoju Edukacji w Warszawie – dalej „Regulamin”.

²⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 ze zm.

³⁰ Dz. U. 2021 r. poz. 1082 ze zm.

uzupełniających, stanowiących załącznik do umowy Ministra z Uniwersytetem Warszawskim,

- w wersji przeznaczonej dla uczniów niepełnosprawnych słabowidzących jest wykonana wg „Zasad adaptacji materiałów dydaktycznych do potrzeb osób słabowidzących” pod redakcją Donaty Kończyk, Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011, Uniwersytet Warszawski, stanowiących załącznik do umowy Ministra z Uniwersytetem Warszawskim;
- w wersji przeznaczonej dla uczniów niepełnosprawnych słabowidzących jest przygotowana dodruku offsetowego (przeźroczliwość barwna CMYK, ze spadami i liniami cięcia), jak i małonakładowego tzn. umożliwiającego wydruk nieprofesjonalny np. na drukarkach domowych, z możliwością umieszczenia tego pliku na stronie internetowej;
- w wersji przeznaczonej dla uczniów niepełnosprawnych słabowidzących jest w formacie PDF zapisanym na nośniku danych cyfrowych;
- nie zawiera wad, których nie da się usunąć.

W 2020 r. Ośrodek zawarł 11 umów zlecających ekspertom usługę polegającą na odbiorze 30 adaptacji podręczników szkolnych przeznaczonych dla uczniów niewidomych i słabowidzących (15 w druku powiększonym i 15 w systemie Braille'a), na łączną kwotę 41 446 zł, wykonanych przez Uniwersytet Warszawski. Były to podręczniki do klasy pierwszej i drugiej liceum ogólnokształcącego i technikum w zakresie podstawowym. W kolejnym, 2021 r. ORE zawarło dziewięć takich umów z ekspertami na łączną kwotę 38 790 zł na odbiór 22 adaptacji podręczników do klasy drugiej i trzeciej liceum ogólnokształcącego i technikum w zakresie podstawowym.

W przypadku realizacji zadania zleconego ww. pismem Ministra z dnia 4 listopada 2020 r. po oszacowaniu wartości zamówienia w dniu 1 grudnia 2020 r. nie opublikowano w BIB zapytania ofertowego. Kierownik Wydziału Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych – pani Monika Dobrowolska złożyła wniosek o wyłączenie stosowania postanowień Regulaminu przy udzielaniu tego zamówienia. Jako podstawę prawną podano § 5 pkt 7 rozdziału 4 Regulaminu, który stanowi, że: *Kierownik Zamawiającego lub osoba upoważniona może, na uzasadniony wniosek osoby kierującej komórką organizacyjną wnoszącą o dokonanie zakupu wyłączyć stosowanie postanowień Regulaminu przy jego udzielaniu. Wyłączenie, o którym mowa powyżej nie dotyczy zamówień współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, o wartości zamówienia przekraczającej 20 tys. zł netto.* W uzasadnieniu faktycznym tego wniosku wyartykułowano potrzebę zatrudnienia wykonawców z doświadczeniem w pracy dydaktycznej z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, znających i posługujących się pismem Braille'a, prezentując jednocześnie czterech wykonawców do realizacji pięciu poszczególnych części zamówienia (pięciu podręczników). Wniosek, jako załącznik nr 1 do wniosku zakupowego nr 381/wz/2020, został zaakceptowany przez p.o. dyrektora ORE – pana Tomasza Madeja. Zawarto cztery umowy zlecenia z czterema wykonawcami na łączną kwotę 10 690,00 zł:

- Nr 641/WSPE/2020 w dniu 15 grudnia 2020 r. na kwotę 2 610,00 zł;
 - Nr 642/WSPE/2020 w dniu 15 grudnia 2020 r. na kwotę 2 240,00 zł;
 - Nr 643/WSPE/2020 w dniu 11 grudnia 2020 r. na kwotę 4 740,00 zł;
 - Nr 644/WSPE/2020 w dniu 15 grudnia 2020 r. na kwotę 1 100,00 zł;
- tj. poniżej szacunkowej wartości zamówienia określonej na kwotę 11 143,00 zł.

Wykonawców zamówienia wybrano wykorzystując szacunkowe wartości zamówienia zgłoszone przez nich w odpowiedziach na zapytanie o szacunkową kalkulację kosztów, pomimo, że w sposób wyraźny zastrzeżono, iż: *Niniejsze szacowanie ceny ma na celu wyłącznie rozpoznanie rynku i uzyskanie wiedzy na temat szacunkowych kosztów w zakresie oceny eksperckiej i odbioru adaptacji podręczników dla uczniów z dysfunkcją wzroku. Przedstawione zapytanie nie stanowi oferty w myśl art. 66 Kodeksu Cywilnego, jak również nie jest ogłoszeniem w rozumieniu ustawy Prawo zamówień publicznych.*

(akta kontroli str. 12-24, 86-87, 313, 317-320, 568-616)

Stosowany do dnia 6 czerwca 2022 r. w Ośrodku Regulamin odwoływał się do postanowień ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³¹, która utraciła moc z końcem 2020 r. W wyjaśnieniach dotyczących blisko półtorarocznej zwłoki w dostosowaniu zapisów Regulaminu do nowej ustawy – Prawo zamówień publicznych pan Tomasz Madej, p.o. dyrektora ORE wyjaśnił, że posiadanie wewnętrznego regulaminu udzielania zamówień nie jest obligatoryjne, gdyż postępowania poniżej tzw. „progu bagatelności” są wyłączone ze stosowania przepisów ustawy na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych. Jednakże dążąc do zastosowania tzw. „dobrych praktyk” Zamawiający zdecydował się na znowelizowanie regulaminu wewnętrznego powołując Zespół, który miał za zadanie przygotować finalny dokument. Prace zmierzające do nowelizacji Regulaminu udzielania zamówień publicznych rozpoczęły się w styczniu 2021 r. Opracowany został nowy dokument, który został przekazany do uzgodnień. Zespół, po zrealizowaniu prac związanych z przygotowaniem nowego dokumentu, uzgodnieniu go z Inspektorem Ochrony Danych Osobowych i prawnikiem przekazał go do podpisu Dyrektora Ośrodka Rozwoju Edukacji. Nowy regulamin zamówień publicznych w ORE wprowadzony został z dniem 7 czerwca 2022 r. zarządzeniem Nr 10/2022 Dyrektora Ośrodka z dnia 6 czerwca 2022 r.

(akta kontroli str. 328, 334-373)

W ramach prac związanych z dofinansowaniem przez Ministra podręczników i materiałów edukacyjnych dla uczniów z różnymi niepełnosprawnościami w latach 2020-2022 Ośrodek otrzymał dwa zlecenia³². Działania ORE polegały na:

- zbieraniu ze szkół zapotrzebowań na wydruk podręczników i materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb edukacyjnych uczniów niepełnosprawnych słabowidzących – w druku powiększonym i niewidomych – w systemie Braille’a;
- zbieraniu od dyrektorów szkół informacji o liczbie wolnych egzemplarzy podręczników i materiałów edukacyjnych;

oraz

- przygotowaniu i przeprowadzeniu postępowań przetargowych na wydruk i dystrybucję zaadaptowanych podręczników.

Ośrodek, realizując pierwsze z ww. zleceń (z dnia 4 września 2020 r.), po zebraniu informacji ze szkół, w dniu 29 września 2020 r. przekazał do Ministerstwa informację o szacunkowych kosztach zadania z wnioskiem o środki finansowe na jego realizację³³. Po monicie w tej sprawie w dniu 22 października 2020 r.³⁴, Minister wydał w dniu 18 listopada 2020 r. decyzję w sprawie zmiany planu wydatków ORE

³¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm.

³² Przekazane pismami: DPPI-WPPIP.4082.3.2020.1.AM z dnia 4 września 2020 r. oraz DPPI-WPPIP.4082.1.2021.16.ML z dnia 5 lutego 2021 r.

³³ Pismo Ośrodka, znak: WSPE-ZSZE.401.2.2020.JR z dnia 29 września 2020 r.

³⁴ Pismo Ośrodka, znak: WSPE-ZSZE.401.2.2020.JR z dnia 22 października 2020 r.

na 2020 r., uwzględniającą możliwość zakupu usługi druku specjalistycznego, oprawy adaptacji podręczników szkolnych i książek pomocniczych w systemie Braille'a i/lub druku powiększonym oraz dystrybucję do szkół wskazanych przez Zamawiającego. Następnie wydano również zgodę na przesunięcie terminu realizacji zadania do 31 grudnia 2020 r. Ogłoszony w dniu 27 listopada 2020 r. przetarg na to zadanie, z podziałem na dwie części, został rozstrzygnięty i w dniu 11 grudnia 2011 r. zostali wyłonieni dwaj wykonawcy: w zakresie części pierwszej – EPEDruk Sp. z o.o. z Warszawy, a w zakresie części drugiej – STEREO STYLE S.C. z Krakowa.

W dniu 18 grudnia 2020 r. została podpisana umowa z firmą STEREO STYLE S.C. na kwotę 168 583,01 zł. Firma EPEDruk Sp. z o.o. nie zgłosiła się na podpisanie umowy, informując, że z przyczyn od niej niezależnych nie będzie mogła wywiązać się z zadania, gdyż nie była w stanie przewidzieć trudności związanych z zakupem specjalistycznego papieru do druku w systemie Braille'a. Wykonanie umowy byłoby możliwe dopiero około 15 stycznia 2021 r. Po unieważnieniu oferty najkorzystniejszej w dniu 18 grudnia 2020 r. dokonano ponownego wyboru wykonawcy oferującego kolejną najkorzystniejszą ofertę, który także (z przyczyn technicznych – przerwa świąteczna) odmówił podpisania umowy.

Tym samym Ośrodkowi nie udało się wydrukować i wysłać do szkół 163 egzemplarzy adaptacji podręczników szkolnych i książek pomocniczych w systemie Braille'a. Z wyjaśnień uzyskanych od pana Stanisława Zubka – wicedyrektora ORE wynika, że 163 egzemplarze zgłoszone w roku 2020 nie zostały dodane do kolejnego wydruku. Zapotrzebowania na wydruk podręczników zbierane są na konkretny rok szkolny, a w roku 2020 były to zapotrzebowania na rok 2020/2021. W lutym 2021 r. ORE zbierał już nowe zapotrzebowania na wydrukowanie podręczników na rok szkolny 2021/2022. Dla uczniów, dla których nie udało się wydrukować podręczników w systemie Braille'a pozostała możliwość skorzystania z wersji elektronicznych zaadaptowanych podręczników, które są dostępne na stronie <https://adaptacje.ore.edu.pl>.

(akta kontroli str. 374-394)

Realizując zlecenie Ministra z dnia 5 lutego 2021 r. Ośrodek zwrócił się poprzez kuratoria oświaty do szkół i placówek oświatowych z informacją o zbieraniu zapotrzebowań na wydrukowane adaptacje podręczników dla uczniów niewidomych i słabowidzących. Zgodnie z zebranymi ze szkół zapotrzebowaniami oszacowano wartość zamówienia na usługę druku specjalistycznego, oprawę i dystrybucję wybranych przez szkoły podręczników. W celu realizacji zadania budżet ORE został zwiększony o kwotę 512 178,00 zł³⁵. W wyniku postępowania przetargowego wyłoniono dwóch wykonawców³⁶, którzy zrealizowali usługę zamówienia podstawowego na łączną kwotę 222 462,62 zł, dostarczając do szkół w przewidzianym terminie do 30 sierpnia 2021 r., 749 egzemplarzy zaadaptowanych podręczników (560 w druku powiększonym dla uczniów słabowidzących i 189 w systemie Braille'a dla uczniów niewidomych). Realizując zlecenie uzupełniające Ośrodek podpisał, w wyniku negocjacji z ww. wykonawcami, dwie umowy na łączną kwotę 127 397,44 zł na dostarczenie do szkół 272 egzemplarzy zaadaptowanych podręczników (220 w druku powiększonym i 52 w systemie Braille'a).

³⁵ W tym: 341 452,00 zł – kwota zamówienia podstawowego i 170 726,00 zł kwota przewidziana na zlecenie, o którym mowa w art. 214 ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1129 ze zm.).

³⁶ Sun Partner Sp. z o.o. z Krakowa – druk powiększony (za kwotę 115 909,79 zł) i Altix Sp. z o.o. z Warszawy – druk w systemie Braille'a (za kwotę 106 552,83 zł).

Badana dokumentacja przetargowa zgromadzona w Ośrodku w związku ze zlecaniem druku specjalistycznego i oprawy adaptacji podręczników szkolnych i książek pomocniczych w druku powiększonym i w systemie Braille'a oraz ich dystrybucji do szkół była zgodna z wewnętrznymi regulacjami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych, tj. stosowanym w Ośrodku Regulaminem oraz przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, która utraciła moc z końcem 2020 r. i ustawy, która z dniem 1 stycznia 2021 r. weszła w życie, tj. ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych³⁷, a także aktami do nich wykonawczymi;

W Ośrodku:

- stosowano zasadę zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców;
- realizacja zamówień (pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z treścią zawartych umów;
- poniesione z tytułu realizacji zamówień wydatki były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań ORE.

W zakresie działań związanych z obsługą aplikacji „Podręczniki dla uczniów z niepełnosprawnościami” ORE zamieszcza w niej wersje elektroniczne zaadaptowanych podręczników szkolnych po odbiorze eksperckim, nadaje uprawnienia użytkownikom, zbiera oświadczenia i formularze zgłoszeniowe od szkół. Szkoły po zarejestrowaniu się w aplikacji „Podręczniki dla uczniów z niepełnosprawnościami” na stronie <https://adaptacje.ore.edu.pl> i przesłaniu wymaganych dokumentów, tj. formularza zgłoszeniowego i oświadczenia dotyczącego respektowania praw autorskich oraz wykorzystania pobranych adaptacji wyłącznie do procesu edukacji, mają dostęp do wersji elektronicznych wszystkich zaadaptowanych materiałów dla wybranego etapu edukacyjnego (zarówno do starej jak i obecnej podstawy programowej) i określonej niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 12-15, 25-32, 321-322, 374-375, 395-429)

W latach 2020-2022 Ośrodek poprzez zatrudnionych na umowę-zlecenie ekspertów za łączną kwotę 81 721,00 zł dokonał odbioru 52 adaptacji podręczników dla uczniów z dysfunkcją wzroku (30 w roku 2020 i 22 w roku 2021) wykonanych przez Uniwersytet Warszawski za łączną kwotę 912 960,00 zł (515 520,00 w 2020 r. i 397 440,00 zł w 2021 r.).

W tym samym okresie wydrukowanych zostało 1 935 egzemplarzy zaadaptowanych podręczników: 914 w roku 2020 – tylko w druku powiększonym i 1 021 egzemplarzy w 2021 r. (780 w druku powiększonym i 241 w systemie Braille'a). W okresie objętym kontrolą, poza 163 podręcznikami w systemie Braille'a, które nie zostały wydrukowane w 2020 r. z wyżej opisanych przyczyn niezależnych od ORE, liczba wydrukowanych podręczników odpowiadała liczbie zgłoszonych zapotrzebowań.

(akta kontroli str. 317-322)

W latach 2020-2022 Ośrodek nie opracował żadnych materiałów edukacyjnych, metodycznych oraz informacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego i ustawicznego. Z wyjaśnień podanych przez pana Tomasza Madeja – p.o. dyrektora ORE przyczyna braku realizacji tego zadania wynikała z konieczności i potrzeby realizacji innych zadań na rzecz szkolnictwa branżowego oraz wsparcia nauczycieli w edukacji zdalnej, ujętych w planach pracy Ośrodka, które wpisywały się w kierunki polityki oświatowej państwa, do czego Ośrodek Rozwoju Edukacji jest zobowiązany.

³⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1129 ze zm.

Podstawowymi zadaniami realizowanymi w ww. okresie przez Wydział Kształcenia Zawodowego w ORE były m.in.:

- 1) organizacja szkoleń online dotyczących kształcenia umiejętności korzystania z platformy Moodle³⁸:
 - w roku szkolnym 2020/2021 – dwa szkolenia: „Jak przygotować kurs na platformie Moodle” oraz „Przygotowanie testu i pytań testowych z wykorzystaniem platformy Moodle”,
 - w roku szkolnym 2021/2022 - jedno szkolenie: „Moodle w kształceniu branżowym”;
- 2) organizacja konferencji na rzecz kształcenia zawodowego ujętych w planie pracy Ośrodka Rozwoju Edukacji na lata 2020 – 2022;
- 3) popularyzacja kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość poprzez zamieszczenie materiałów i tworzenie forów do dyskusji na Sieci Wsparcia – Kształcenie na Odległość. Praca jest prowadzona systematycznie poprzez m.in.:
 - tworzenie i administrowanie forów dyskusyjnych dla nauczycieli teoretycznych i praktycznych przedmiotów zawodowych o różnej tematyce,
 - zamieszczanie informacji o wydarzeniach skierowanych do szkół zawodowych;
- 4) koordynacja prac nad platformą wspomagającą koordynację turnusami teoretycznego doksztalcania młodocianych pracowników. W roku szkolnym 2021/2022 Ośrodek zorganizował cykl spotkań z koordynatorami turnusów ze wszystkich 16 województw, na których przedstawił zasady działania platformy oraz zebrał uwagi i spostrzeżenia, które następnie zostały przesłane do Informatycznego Centrum Edukacji i Nauki, celem weryfikacji i wdrożenia. ORE jest w stałym kontakcie z koordynatorami; przyjmuje zgłoszenia o problemach w działaniu oraz udziela indywidualnych szkoleń z zasad działania platformy.

Wspieranie kształcenia zawodowego realizowano również poprzez tworzenie i prowadzenie ogólnopolskiej sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli szkół zawodowych kształcących w zawodach unikatowych³⁹, o czym stanowi § 6 ust. 1 pkt 11 statutu ORE. Głównymi celami tego zadania są:

- prowadzenie sieci wsparcia i współpracy dla nauczycieli szkół zawodowych kształcących w zawodach unikatowych;
- promocja i upowszechnianie dobrych praktyk dotyczących kształcenia zawodowego w zawodach unikatowych;
- umożliwienie szkołom, placówkom i pracodawcom wymiany doświadczeń w zakresie kształcenia zawodowego w zawodach unikatowych.

Na obecnym etapie przyjęto kryteria wyboru zawodów unikatowych, opracowano listę zawodów unikatowych i trwają prace nad uruchomieniem sieci wsparcia i współpracy dla zawodów unikatowych.

³⁸ Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment (Modularne Obiektowo Zorientowane Środowisko Nauczania) – jest to aplikacja pozwalająca tworzyć kursy internetowe (kursy online) i nimi zarządzać. Platforma Moodle jest środowiskiem nauczania zdalnego online dostępnym w przeglądarkach internetowych. Umożliwia tworzenie i administrację kursów online – tym samym zarządzanie całym procesem zdalnego nauczania. Jest to projekt rozwojowy mający na celu wspomaganie dydaktycznego i metodycznego aspektu edukacji. Obecnie jest używany w ponad 215 krajach Świata.

³⁹ Za zawody unikatowe uważa się takie, w których kształcą maksymalnie dwie szkoły w województwie i naukę w nich podjęła mała grupa uczniów (maksymalnie 30 w szkole branżowej I stopnia lub 40 na poziomie technikum, tj. technikum, szkoły branżowej II stopnia lub szkoły policealnej. Przykłady takich zawodów to: technik obuwnik, technik odlewnik, technik pszczelarz, technik rybactwa śródlądowego, technik włókiennik, kaletnik, zdun, kowal, kominiarz, kamieniarz.

W latach 2020-2022 Ośrodek nie otrzymał ze strony Ministra żadnej dotacji na zadania zlecone w zakresie wspierania kształcenia zawodowego.

(akta kontroli str. 33-34, 100-292)

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Edukacji Narodowej po kontroli – P/14/025 Dostępność podręczników szkolnych (nr KNO-4101-012-02/2014 z dnia 18 maja 2015 r.) sformułowano trzy wnioski pokontrolne⁴⁰, które zostały wykonane.

- 1) Wniosek pierwszy (dotyczący wprowadzenia rzetelnego systemu zbierania informacji na temat potrzeb związanych z adaptacją podręczników) stał się częściowo nieaktualny w związku z przejęciem zadania przez MEiN. ORE podjęło działania na rzecz jego realizacji i uzyskało z Ministerstwa środki w kwocie 33,6 tys. zł na opracowanie aplikacji do obsługi tego zadania. W nowej aplikacji „Podręczniki dla uczniów z niepełnosprawnościami” został stworzony panel „Zapotrzebowania”, przez który szkoły/placówki mogły składać zapotrzebowania na wydruk i adaptację podręczników. Jednakże od 2016 r., w związku ze zmianami strukturalnymi w systemie oświaty, ORE nie otrzymuje już zleceń dotyczących zbierania informacji o zapotrzebowaniu na adaptacje podręczników. Podręczniki do adaptacji wybierane są przez Ministerstwo. Natomiast zbieranie zapotrzebowań tylko na sam wydruk podręczników w druku powiększonym i systemie Braille’a odbywa się mailowo. W każdym przesłanym zleceniu Ministerstwo określa grupę docelową, dla której zbierane są zapotrzebowania. Aplikacja nie posiada funkcji, która by umożliwiła składanie zapotrzebowań tylko dla wybranej klasy i z wybranej puli podręczników, jak to się obecnie odbywa. ORE na swojej stronie zamieszcza szczegółową informację, dla uczniów których klas są aktualnie zbierane zapotrzebowania wraz z wytycznymi, w tym ze szczegółowym wykazem podręczników, z których szkoła może wybrać;
- 2) Wniosek drugi (dotyczący rozszerzenia oferty materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb uczniów z dysfunkcją wzroku) realizowany jest poprzez coroczne powiększanie bazy zaadaptowanych podręczników o kolejne tytuły. W związku z liczną ofertą wydawnictw i przy braku adaptacji konkretnego tytułu, zaadaptowany podręcznik może zostać wykorzystany jako materiał pomocniczy. Wersje elektroniczne zaadaptowanych podręczników zamieszczane są w aplikacji „Podręczniki dla uczniów z niepełnosprawnościami” (<https://adaptacje.ore.edu.pl>);
- 3) Wniosek trzeci (dotyczący terminowego udostępnienia e-podręczników) zrealizowano udostępniając do końca 2015 r. wszystkie zaplanowane 62 e-podręczniki do kształcenia ogólnego w podziale na klasy i przedmioty, posiadające dopuszczenie do użytku szkolnego, na platformie edukacyjnej e-podręczniki.pl.

(akta kontroli str. 86-87, 297-298)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wniosek kierownika Wydziału Specjalnych potrzeb Edukacyjnych Ośrodka o wyłączenie stosowania postanowień Regulaminu udzielania zamówień

⁴⁰ Najwyższa Izba Kontroli wniosowała o: 1) wprowadzenie rzetelnego systemu zbierania informacji na temat potrzeb związanych z adaptacją podręczników szkolnych i książek pomocniczych dla uczniów niewidomych i słabowidzących; 2) podjęcie, we współpracy z Ministrem Edukacji Narodowej, działań mających na celu rozszerzenie oferty materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb uczniów z dysfunkcją wzroku; 3) zapewnienie terminowego przygotowania i udostępnienia e-podręczników do kształcenia ogólnego.

publicznych, jako załącznik do wniosku zakupowego nr 381/wz/2020⁴¹ na łączną kwotę 10 690 zł nie posiadał rzetelnego uzasadnienia. Tym samym nie spełniał on wymogu wynikającego z § 5 pkt 7 rozdziału 4 ww. Regulaminu, gdyż nie zawierał uzasadnionych powodów, dla których celowe było dokonanie zakupu u wybranych wykonawców. Uzasadnieniem wniosku nie mógł być wymóg zatrudnienia wykonawców z doświadczeniem w pracy dydaktycznej z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, znających i posługujących się pismem Braille'a, ponieważ przy zakupie tak specjalistycznej usługi jest on oczywisty i był stosowany w pozostałych tego typu realizowanych przez ORE zleceniach otrzymanych od Ministra bez wyłączenia stosowania postanowień Regulaminu.

P.o. dyrektora Ośrodka, pan Tomasz Madej, odnosząc się do faktycznego braku uzasadnienia we wniosku wyjaśnił, że: *z uwagi na brak możliwości czasowych przeprowadzenia zapytania ofertowego zdecydowano, że zamówienie zostanie powierzone wykonawcy, który złożył najkorzystniejszą ofertę w ramach rozeznania cenowego.* Ponadto p.o. dyrektora ORE wyjaśnił, że: *Pismo zlecające zadanie wpłynęło do ORE w dniu 25 listopada 2020 r., a według zapisów umowy nr MEN/2020/DPPI/774 z dnia 23 października 2020 r. całość zadania zarówno zleconego Ośrodkowi, jak i Uczelni, musiała zakończyć się do 31 grudnia 2020 r. Na zadanie składało się wyłonienie ekspertów, dokonanie przez nich oceny i odbioru zaadaptowanych podręczników, przesłaniu do Uczelni uwag do ocenianych adaptacji i naniesieniu poprawek przez Uczelnię.*

Zdaniem NIK, zarządzenie nr 12/2018 Dyrektora ORE w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych w Ośrodku Rozwoju Edukacji w Warszawie jednoznacznie wskazuje w § 5 pkt 7 rozdziału 4 Regulaminu potrzebę podania faktycznego uzasadnienia odstąpienia od jego wymogów, którym w tym przypadku był zbyt krótki czas na realizację zadania w kończącym się roku budżetowym, a którego w tym wniosku zabrakło.

Dodatkowo NIK zwraca uwagę, że Ośrodek nie posiadał aktualnego regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej do 130.000 zł. Pomimo braku formalnego obowiązku, dysponowanie taką regulacją NIK uznaje za dobrą praktykę. Nowa ustawa – Prawo zamówień publicznych została uchwalona w dniu 11 września 2019 r., a czas między jej publikacją a wejściem w życie był dostatecznie długi (ponad roczny), aby możliwe było dostosowanie wewnętrznych uregulowań.

(akta kontroli str. 12-15, 307-308, 317-320, 334-373)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnioskuje o rzetelne uzasadnienie przypadków odstąpienia od wymogów regulaminu udzielania zamówień publicznych, stosownie do wewnętrznych uregulowań obowiązujących w Ośrodku.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁴¹ Wniosek zakupowy dotyczył zlecenia usługi eksperckiej polegającej na weryfikacji (dokonaniu oceny eksperckiej) i odbiorze adaptacji podręczników dostosowanych do potrzeb uczniów słabowidzących – w druku powiększonym i niewidomych w systemie Braille'a.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 21 lipca 2022 r.

Kontrolerzy
Cezary Pomarański
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

Jacek Kolasiński
Doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego
Dyrektor
Piotr Prokopczyk

.....
podpis